

32. VOLBY

Ve dnech 5. a 6. října 2018 se konaly řádné volby do zastupitelstev obcí a zastupitelstev městských obvodů a městských částí ve statutárních městech a volby do zastupitelstva hlavního města Prahy a zastupitelstev jeho městských částí. Ve stejném termínu se ve 27 volebních obvodech uskutečnily řádné volby do Senátu Parlamentu České republiky. Jednalo se o obvody, kde končilo volební období započaté v roce 2012. Volby byly vyhlášeny rozhodnutím prezidenta republiky č. 85/2018 Sb. ze dne 23. května 2018 a probíhaly pouze na území České republiky. Jejich provedení se řídilo zákonem č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů, a zákonem č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Prezentované údaje vycházejí z výsledků schválených Státní volební komisí, která jako stálý volební orgán koordinovala přípravu, organizaci, průběh a provedení těchto voleb.

Odevzdávání hlasovacích listků, jejich posuzování a prvotní sčítání hlasů probíhalo ve stálých volebních okrscích, okrskové volební komise byly pro vyhlášené volby společné. Volby do zastupitelstev obcí se konaly v 14 748 volebních okrscích (v dalších se volby ze zákonných důvodů neuskutečnily), volby do Senátu Parlamentu ČR se konaly ve 4 752 volebních okrscích a ve druhém kole jen ve 4 493 volebních okrscích (ve dvou senátních obvodech byl senátor zvolen již v prvním kole a druhé se tak nekonalo). Pro volby do zastupitelstva města Lišov (okres České Budějovice) a městské části Praha 9 bylo vytvořeno celkem 5 volebních obvodů (2 pro Lišov, 3 v Praze 9).

Volby do zastupitelstev obcí se konaly na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním. Neuplatňují se voličské průkazy.

Voličem byl státní občan České republiky, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku nejméně 18 let, byl v den voleb v obci přihlášen k trvalému pobytu a nenastala u něj některá z překážek výkonu volebního práva. Za stejných podmínek i občan jiného státu, jemuž právo volit přiznává mezinárodní úmluva, kterou je Česká republika vázána a která byla vyhlášena ve Sbirce mezinárodních smluv. Takovou smlouvou je Smlouva o přistoupení České republiky k Evropské unii, na základě které mohou hlasovat v České republice i občané z jiných členských států EU s tím, že na základě judikatury a přímého účinku evropského práva postačuje namísto splnění podmínky přihlášení se k trvalému pobytu též přihlášení se k přechodnému pobytu v příslušné obci. Právo volit mohou cizinci realizovat pouze tehdy, pokud jsou zapsáni v dodatku stálého seznamu voličů.

Zvolen členem zastupitelstva obce, městského obvodu nebo městské části územně členěného statutárního města nebo městské části hlavního města Prahy mohl být každý volič, u kterého nebylo zákonem stanovené omezení osobní svobody z důvodu výkonu trestu odnětí svobody, nebo omezení svéprávnosti k výkonu volebního práva.

Řádné volby do zastupitelstev obcí se uskutečnily na další čtyřleté volební období v celkem 6 237 obcích, měststvech a městech. Zastupitelstvo nebylo voleno v 17 obcích z důvodu nepodání kandidátních listin nebo z důvodu nedostatečného počtu kandidátů.

Do voleb vstoupilo celkem 365 jednotlivých politických stran, politických hnutí, jejich koalic a jejich sdružení s nezávislými kandidáty, kromě nich dále kandidovalo více než 9 200 jednotlivých nezávislých kandidátů a přes 8 400 různých místních sdružení nezávislých kandidátů.

Počet volených členů obecního zastupitelstva se pohyboval v závislosti na počtu obyvatel obce od 5 do 55, pouze do zastupitelstva hl. m. Prahy se volilo 65 členů. Volbu mohl volič provést jedním ze tří možných způsobů stanovených volebním zákonem (označit pouze stranu, označit pouze kandidáty napříč stranami nebo označit stranu a zároveň kandidáty jiných stran), a to na hlasovacím listku společném pro všechny kandidující volební strany. Stanovený počet mandátů v zastupitelstvu byl volebním stranám rozdělen v jednom skrutiniu na základě poměrného systému s použitím volebních dělitelů.

Volby do Senátu Parlamentu ČR se konaly na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním, podle zásady většinového volebního systému v jednomandátových volebních obvodech. Volební období senátorů je šestileté. Je možné využít voličský průkaz.

Vymezení volebních obvodů je obsahem Přílohy č. 3 k zákonu č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Novelou č. 72/2018 Sb., která nabyla účinnosti 19. května 2018, došlo ke zrušení dvou paragrafů tohoto volebního zákona a v důsledku toho již nedochází ke změně volebních obvodů pokaždé, když počet obyvatel v některém volebním obvodu poklesne nebo se zvýší o 15 % oproti průměrnému počtu obyvatel, který připadá na jeden mandát. Volební obvody zůstávají ve vymezení z roku 2016.

Právo volit měli občané České republiky, kteří nejpozději druhý den voleb dosáhli věku 18 let a u nichž nenastala zákonem stanovená překážka ve výkonu volebního práva. Právo volit mohl volič uplatnit v některém z volebních okrsků na území volebního obvodu, kde byl zapsán do seznamu voličů. Volit mohli i občané České republiky s trvalým bydlištěm v zahraničí, pokud se v den voleb zdržovali na území republiky, a to v libovolném volebním okrsku volebního obvodu, kde se konaly volby.

Kandidáty pro volby do Senátu mohly přihlašovat politické strany a politická hnutí s registrací u Ministerstva vnitra nebo jejich koalice nebo mohl přihlášku podat i samostatný nezávislý kandidát při splnění zákonem daných podmínek (dále jen „volební strany“). Celkem se o mandát ucházelo 236 kandidátů z celkového počtu 55 volebních stran.

Volbu provedl volič tak, že do volební schránky vložil v úřední obálce jeden hlasovací lístek pro vybraného kandidáta. Pokud kandidát získal více než 50 % z celkového počtu platných hlasů ve volebním obvodu, byl zvolen senátorem; pokud žádný z kandidátů nedosáhl této hranice, senátor zvolen nebyl a v takovém volebním obvodu se o týden později konalo druhé kolo voleb. V něm však již nekandidovali všichni kandidáti, ale jen ti dva, kteří v prvním kole získali nejvíce platných hlasů.

V prvním kole voleb ve dnech 5. a 6. října 2018 byli zvoleni dva senátoři. Ve volebním obvodu č. 20 (Praha 4) byl zvolen senátorem prof. Ing. Jiří Drahoš, DrSc. a ve volebním obvodu č. 77 (Vsetín) Jiří Čunek, v ostatních 25 volebních obvodech se konalo ve dnech 12. a 13. října 2018 druhé kolo voleb.

Volby do Evropského parlamentu se konaly ve dnech 24. a 25. května 2019. Na území České republiky to bylo již počtvrté. Celá republika byla jedním volebním obvodem, ve kterém se volilo 21 poslanců Evropského parlamentu.

Volby se konaly v souladu se zákonem č. 62/2003 Sb., o volbách do Evropského parlamentu, ve znění pozdějších předpisů. Termín jejich konání byl stanoven na základě rozhodnutí prezidenta republiky č. 9/2019 Sb. ze dne 8. ledna 2019, o vyhlášení voleb do Evropského parlamentu. Volilo se na základě všeobecného, rovného a přímého volebního práva tajným hlasováním, podle zásad poměrného zastoupení.

Právo volit měli občané České republiky, kteří nejpozději druhý den voleb dosáhli věku 18 let a u nichž nenastala zákonem stanovená překážka ve výkonu volebního práva. Občané jiných členských států museli navíc splňovat podmínku trvalého nebo přechodného pobytu na území České republiky po dobu nejméně 45 dnů před volbami.

Poslancem Evropského parlamentu mohl být zvolen každý občan České republiky nebo některé z dalších členských zemí Evropské unie, který alespoň druhý den voleb dosáhl věku nejméně 21 let, nebyla u něho omezena svéprávnost k výkonu volebního práva a splňoval zákonem stanovené podmínky pro výkon aktivního volebního práva. Volební období poslanců je pětileté.

Každý volič mohl být zapsán pouze v jednom seznamu voličů a svůj hlas mohl odevzdat v některé z cca 14 700 volebních místností, zpravidla v té, která byla vytvořena pro volební okrsek podle místa jeho pobytu. Pokud si volič požádal o vydání voličského průkazu, mohl hlasovat kdekoli na území České republiky.

Odevzdávání hlasovacích lístků, jejich posuzování a prvotní sčítání hlasů probíhalo ve stálých volebních okrscích (viz zákon č. 491/2001 Sb., o volbách do zastupitelstev obcí, ve znění pozdějších předpisů). Uplatnění zásady, že jeden volič má jeden hlas, bylo zajištěno tím, že mu okrsková volební komise vydala úřední obálku, do které volič vložil jeden hlasovací lístek té strany, které dával hlas. Na tomto hlasovacím lístku mohl označit nejvýše dva kandidáty, jejichž volbu chtěl upřednostnit. O 21 poslaneckých křesel se mohly ucházet pouze ty politické strany, politická hnutí a koalice, které získaly alespoň 5 % z celkového počtu platných hlasů.

Zapsaní voliči představují počet osob zapsaných v seznamech voličů (osob, splňujících zákonné podmínky pro výkon aktivního volebního práva).

Volební účast je počítána jako podíl počtu hlasujících voličů (osob, jimž byla ve volební místnosti vydána úřední obálka) a zapsaných voličů (osob uvedených v seznamech voličů).

Příliš dlouhé názvy volebních stran jsou pro potřeby prezentace v tabulkách zkráceny. Srovnatelnost s údaji z předchozích let je možná pouze u tožných politických subjektů. Identifikace podle názvu (příp. zkratky) však nemusí být v případě porovnání v čase jednoznačná vzhledem k častým změnám (vznik nových politických subjektů, změny jejich názvů, změny složení koalic apod.).

Údaj o počtu získaných hlasů v tabulce 32-2. odráží skutečnost, že každý volič, který se zúčastnil voleb, měl maximálně tolik hlasů, kolik členů zastupitelstva obce bylo voleno. Údaj o počtu získaných mandátů tedy nemusí být v přímé úměře k počtu získaných hlasů, neboť pro získání mandátu v menších obcích bylo zapotřebí podstatně menšího počtu hlasů než v obcích větších (měřeno počtem voličů).

V tabulkách 32-1. a 32-2. nejsou zahrnuty výsledky voleb do zastupitelstev městských částí a městských obvodů územně členěných statutárních měst a městských částí hl. m. Prahy.

Jména, příjmení a tituly zvolených senátorů v tabulce 32-5. jsou převzaty z přihlášek k registraci pro volby do Senátu Parlamentu ČR, podaných příslušnému registračnímu úřadu.

Seznam zvolených poslanců do Evropského parlamentu je uveden v tabulce 32-8. Údaj o procentu přednostních hlasů je vypočten ze základu, kterým je počet platných hlasů pro danou politickou stranu, politické hnutí nebo koalici.

Vzhledem k zaokrouhlování nemusí být součet relativních hodnot roven 100.

* * *

Další informace jsou dostupné na internetových stránkách Českého statistického úřadu:

- www.czso.cz/csu/czso/volby_lide
- www.volby.cz